

Maharashtra State Board of Secondary & Higher Secondary School, Pune

Department of Political Science

Subject: राज्यशास्त्र

Std: Eleven

Faculty: Arts

*** Syllabus***

Theory Index

Sr. No.	Unit/Topic	Weightage
१	प्रकरण १ ले - राज्य	११
२	प्रकरण २ रे - स्वातंत्र्य आणि हक्क	११
३	प्रकरण ३ रे - समता व न्याय	१२
४	प्रकरण ४ थे - संविधानिक शासन	१२
५	प्रकरण ५ वे - प्रतिनिधित्वाची संकल्पना	१२
६	प्रकरण ६ वे - न्यायमंडळाची भूमिका	१२
७	प्रकरण ७ वे - लोकप्रशासन	१२
८	प्रकरण ८ वे - विकास प्रशासन	१२
९	प्रकरण ९ वे - १९४५ नंतरचे जग भाग - १	१२
१०	प्रकरण १० वे - १९४५ नंतरचे जग भाग २	१२

अभ्यासक्रम

भाग १ राजकीय संकल्पना

प्रकरण १ ले - राज्य

- प्रस्तावना
- राष्ट्र
- राष्ट्राची वैशिष्ट्ये
- राष्ट्रवाद
- राष्ट्रवादाचे प्रकार
- राज्य व राज्याच्या निर्मितीचे आधारभूत घटक
- राज्य आणि शासनसंस्था

प्रकरण २ रे - स्वातंत्र्य आणि हक्क

- प्रस्तावना
- स्वातंत्र्य
- स्वातंत्र्याचे स्वरूप
- स्वातंत्र्याविषयाची भारतीय संकल्पना
- हक्क
- व्याख्या
- हक्कांचे प्रकार
- मानवी हक्क
- भारतीय संविधानातील सहा मूलभूत हक्क

प्रकरण ३ रे - समता व न्याय

- प्रस्तावना
- व्याख्या
- समतेचा इतिहास
- समतेचे महत्त्व
- समतेचे महत्त्वाचे पैलू
- समतेचे प्रकार
- भारताच्या संदर्भात समता
- भारतीय विचारवंतांच्या मते समतेचे काही पैलू
- न्याय
- व्याख्या
- न्यायाचे प्रकार
- न्यायाची भारतीय संकल्पना

भाग २ तुलनात्मक शासन आणि राजकारण

प्रकरण ४ थे - संविधानिक शासन

- प्रस्तावना
- संविधान म्हणजे काय ?
- संविधानातील महत्त्वाचे तीन परस्परसंबंधी
- संविधानवाद
- लोकशाही शासनाचे महत्त्वाचे प्रकार

प्रकरण ५ वे - प्रतिनिधित्वाची संकल्पना

- प्रस्तावना
- प्रतिनिधित्व म्हणजे काय ?
- भारत
- प्रतिनिधित्वाच्या पद्धती
- निवडणूक पद्धतीचे वर्गीकरण
- मतदानाचा हक्क
- भारतातील राष्ट्रीय पक्ष
- हितसंबंधी गट आणि दबाव गट
- अशासकीय संस्था

प्रकरण ६ वे - न्यायमंडळाची भूमिका

- प्रस्तावना
- न्यायमंडळाचे स्वातंत्र्य
- भारतातील न्यायव्यवस्था
- न्यायमंडळ व त्याची कामे
- भारतीय संविधानातील रिट्स
- न्यायालयीन सक्रियता

- जनहित याचिका
- न्यायालयीन पुनर्विलोकन

भाग ३ लोकप्रशासन

प्रकरण ७ वे – लोकप्रशासन

- प्रस्तावना
- लोकप्रशासनाची व्याख्या
- लोकप्रशासन आणि राज्यशास्त्र यांच्यातील परस्परसंबंध
- लोकप्रशासनाची व्याप्ती
- संक्षिप्त दृष्टिकोन
- व्यापक दृष्टिकोन
- सार्वजनिक धोरण
- भारतातील प्रशासकीय प्रणाली
- प्रशासनाची कार्यपद्धती

प्रकरण ८ वे - विकास प्रशासन

- प्रस्तावना
- विकास प्रशासनाची उत्पत्ती आणि अर्थ
- व्याख्या
- पारंपरिक लोकप्रशासनातील महत्त्वाच्या बाबी
- विकास प्रशासनाचे दोन महत्त्वाचे पैलू
- विकास प्रशासन व त्याची वैशिष्ट्ये
- स्वातंत्र्य काळापासून भारताची विकासाची उद्दिष्टे
- नीती आयोग
- विकास कार्यक्रम

भाग ४ आंतरराष्ट्रीय संबंध

प्रकरण ९ वे – १९४५ नंतरचे जग भाग - १

- प्रस्तावना
- दुसऱ्या महायुद्धाचे परिणाम
- संयुक्त राष्ट्रांच्या मुख्य शाखा
- संयुक्त राष्ट्रांची भूमिका
- शीत युद्ध
- बर्लिनची भिंत
- शीतयुद्धाचे कालखंड

प्रकरण १० वे – १९४५ नंतरचे जग भाग २

- प्रस्तावना
- शीतयुद्धाचे वेगवेगळे कालखंड
- अलिप्ततावाद
- कालखंड १९६२ ते १९७२ (देतांतचा पाया)

- कालखंड १९७२ ते १९७९ (देतांतचे पर्व)
- दक्षिण आशियाई प्रादेशिक सहकार संघटना (सार्क)
- कालखंड १९७९ ते १९८५/८६(नवीन शीत युद्ध)
- कालखंड १९८५ ते १९९१ (गोर्बाचेव्ह यांचे युग)
- पेरेस्त्रोइका (पुनर्रचना करणे)
- ग्लासनोस्त (खुलेपणा)
- स्वतंत्र राष्ट्रांचे राष्ट्रकुल